

Bij AZ weet men dankzij de computer álles van de spelers - 'Ja, ik denk aan stoppen met voetbal'

zaterdag 17 januari 2009 | 10:05 | Laatst bijgewerkt op: zaterdag 17 januari 2009 | 10:07

ALKMAAR - Bij AZ blijft binnenkort niets meer onopgemerkt. Technologie uit Israël wordt ingezet om het eigen spel te filmen.

Het credo: meten is weten. Het doel: het spel perfectioneren. Het resultaat: driedimensionale computeranalyses van de wedstrijden. En de spelers kunnen thuis op de laptop alles nog eens rustig bekijken als ze even inloggen.

Voetbal, 'de belangrijkste bijzaak van het leven', wordt bij AZ zo langzamerhand een wetenschap. Niet alleen wedstrijden, maar ook trainingen worden gefilmd, gecodeerd en vervolgens door de computer geanalyseerd. In welke zone loopt Ari het meest, van wie krijgt hij de bal en waar heeft hij het hoogste rendement? In grafieken en tabellen is alle informatie beschikbaar.

Al enige tijd werkt AZ op die manier, via het systeem Sportscode, maar nu gaat de club nog verder. Drie camerasensoren registreren negentig minuten lang waar de spelers lopen en wat ze doen - een primeur. Een daaraan gekoppelde computer verwerkt de beelden direct. De informatie kan driedimensionaal worden weergegeven. Zo is al snel na afloop een soort Playstation-versie van een duel van AZ beschikbaar. Dit biedt nog veel meer mogelijkheden dan de huidige werkwijze.

De manier van registreren heet object tracking. De spelers worden geschaduw, ieder moment van de wedstrijd. Big brother is watching Ari, Martens en Schaars. De speler heeft straks geen excuses meer. Wie zegt dat hij op een bepaald moment niet kon zien dat een medespeler vrij stond, kan worden ontmaskerd door de 3D-weergave. Wedstrijdmomenten kunnen namelijk vanuit ieder gewenst standpunt worden bekeken.

"Maar even voor de duidelijkheid: dit is niet bedoeld om spelers te betrappen of af te kraken. Het is er juist om ze te helpen, om ze inzicht te geven in bepaalde situaties. Zodat ze een volgende keer weten hoe ze moeten handelen", zeggen Max Reckers en Kees Verver. Al gebeurt het natuurlijk ook dat spelers op fouten worden gewezen door de beelden. "Spelers zijn mensen, en dus soms eigenwijs. Dat geeft niet."

De twee bemannen sinds anderhalf jaar samen het informatielaboratorium van AZ. Verver filmt de wedstrijd, Reckers zit ernaast met een laptop. Twee keer drie kwartier gaat zijn wijsvinger non-stop over het scherm.

Iedere actie op het veld codeert hij. Het resultaat: als de scheidsrechter affluit, zijn tweeduizend actiemomenten geregistreerd. Daarna zijn alle acties met één muisklik terug te zien: alle corners, alle balcontacten van Stijn Schaars, alle inspeelpasses van Kees Luijckx. Maar ook: hoe staan de spelers bij balverlies, en hoe bewegen ze zich ten opzichte van elkaar? Een deel van de informatie gebruikt trainer Van Gaal in de wedstrijdbespreking. De meer individuele gegevens kunnen de spelers thuis op de laptop bekijken.

Ook informatie over de komende tegenstander is te downloaden via die website. Het AZ-infolab maakt van iedere tegenstander een filmpje van ruim tien minuten, met daarin de sterke en zwakke punten van de ploeg. Het doel is spelers beter te maken. "Louis is een leraar en een goede leraar wil mensen dingen leren", zegt Verver. "Daarbij is hij op zoek naar een zo hoog mogelijk rendement. Beelden zijn daarbij belangrijk, die maken het helder. Onze taak is dus de boodschap van Louis te ondersteunen met beelden en data. Op die manier pikken spelers het sneller op, want de mens is visueel ingesteld."

Verver voetbalde zelf vroeger voor amateurclub Roodenburg in Leiden en heeft het diploma Oefenmeester 2. Hij baalde ervan als twee trainers na afloop allebei vonden dat ze hadden moeten winnen. Het moet toch meetbaar zijn wie recht heeft op de overwinning, dacht Verver. Hij ging op zoek naar de objectieve waarheid. "Ik registreer, ik oordeel niet. De cijfers spreken voor zich."

Verver is de man van de data, Reckers is de man van de innovatie. Hij ziet overal nieuwe mogelijkheden. Voordat Reckers naar AZ kwam, werkte de Eindhovenaar bij hockeyclub Rotterdam. Uit zijn brein komt het idee van een website waarop de spelers kunnen inloggen om hun acties terug te zien. "Bij Rotterdam hadden we op de club een uurtje de tijd om iedereen naar de beelden te laten kijken. Dat was veel te kort. We hadden te weinig computers tot onze beschikking. Toen heb ik bedacht dat de spelers thuis alles moesten kunnen bekijken. Vandaar die site. Ze loggen in en kunnen vervolgens alles bekijken wat ze willen. Hun doelpunten, hun passes, hun balverlies, alles."

Sommige spelers van AZ kijken er bijna nooit op, andere kunnen na de wedstrijd niet wachten. "Als Ari heeft gescoord, komt hij direct na afloop zijn doelpunt bij ons bekijken. 'Good goal', zegt hij dan lachend. Nick van der Velden is er ook zo één die op maandagochtend tien uur vraagt of alles er al op staat. Anderen loggen bijna nooit in. Dat kan."

Met het uit Israël afkomstige systeem zijn de Alkmaarders uniek. "Waarom internationale topclubs dit nog niet hebben? Clubs zijn bang. Ze hebben hun eigen geheimpje en houden daaraan vast."

Het summum is dus bereikt, zou je zeggen. Toch blijft er nog wel wat te wensen over. Zo zou AZ graag tijdens een wedstrijd de hartslag van spelers meten. "Maar dat kan helaas niet, want volgens de Fifa-regels mogen spelers geen elektronische middelen op hun lichaam dragen. Oortjes? Mag ook niet. Al lijkt me dat ook niet zo zinvol in voetbal." Ook de psyche wordt bij AZ gemeten. Iedere week moeten de spelers een vragenlijst invullen over hoe ze zich voelen. In het begin hadden de spelers zo hun twijfels over het nut. Nu zijn de meesten wel overtuigd. "Ze zien een rode draad in de antwoorden. Bijvoorbeeld dat je je vaak ergert aan iets of iemand. Zelf merk je dat misschien niet eens meer op, maar zij filteren zo iets er wel uit", zegt Maarten Martens. "Ze vinden dingen die je in een persoonlijk gesprek misschien niet zou toegeven", zegt Kew Jaliens.

Vorig seizoen was de verwerking van de antwoorden nog niet optimaal. Uit balorigheid gaf Pellè daarom eens op de vraag 'Denk je weleens aan stoppen met voetballen?' het antwoord 'ja, heel vaak'. Toen hij daar geen reactie op kreeg, besloot hij de vragenlijst niet meer in te vullen. "Vervolgens vroeg de club zich af waarom sommige spelers de lijsten niet invulden. Dit seizoen vul ik hem iedere week in. En serieus, ja. De lijst is nu trouwens ook in het

Italiaans beschikbaar."

Dat was bijna een jaar geleden. Nu houdt clubarts Edwin Goedhart, sinds afgelopen zomer bij AZ, zich met de verwerking bezig. Hij beoordeelt de uitkomsten samen met trainer Van Gaal. De antwoorden spelen trouwens geen rol bij het maken van de opstelling, zegt Van Gaal. "Ze zijn alleen een hulpmiddel om tot een oplossing te komen. Soms zie je dat het goed zou zijn om iemand naar de psycholoog te sturen, of iemand rust te geven, of een extra gesprek met hem aan te gaan. Meestal bevestigen de vragenlijsten wat ik al heb gezien aan een speler. Maar zo'n bevestiging is wel nuttig. Meten is weten."